

- JOGAN, N., 2007: Orchidaceae. In: MARTINČIČ A. & al. Mala flora Slovenije: ključ za določanje praprotnic in semenk. Tehniška založba Slovenije, Ljubljana. pp. 777-782.
- KRANJIČEV, R., 2005: Hrvatske orhideje. Prilozi za hrvatsku floru: AKD, Zagreb.
- LAUBER K., WAGNER G., 1996: Flora Helvetica, Verlag Paul Haupt, Bern, Stuttgart, Wien.
- PIGNATTI, S. 1982: Flora d'Italia. Vol.3. Edagricole, Roma. 780 pp.
- POLDINI, L., 1991: Atlante corologico delle piante vascolari nel Friuli-Venezia Giulia. Inventario floristico regionale. Regione Autonoma Friuli-Venezia Giulia & Università di Trieste, Udine. 899 pp.
- POLDINI, L., ORIOLO, G. & VIDALI, M. 2002: Nuovo Atlante corologico delle piante vascolari nel Friuli Venezia Giulia. Regione Autonoma Friuli Venezia Giulia, Università degli Studi di Trieste, Trieste. 529 pp.
- POLDINI, L., 2009: La diversità vegetale dal carso fra Trieste e Gorizia, Edizioni Goliardiche Trieste. 391 pp.
- PRESSER, H., 2002: Orchideen. Die Orchideen Mitteleuropas und der Alpen. Nikol Hamburg.
- WRABER, T. & SKOBERNE, P., 1989: Rdeči seznam ogroženih praprotnic in semenk Slovenije. Varstvo narave (Ljubljana) 14-15: 9-429.

Zahvala

Zahvaljujem se prof. dr. Tonetu Wraberju za posredovanje podatkov o pridobitvi herbarijskega primerka malocvetne kukavice.

BRANKO DOLINAR

Salvia verbenaca L.

(syn. *S. clandestina* L.)

Pritajena kadulja spet najdena v Slovenski Istri.

***Salvia verbenaca* found again in the Slovene Istria.**

0447/4 Slovenija: Primorska, Istra, Strunjan, zelenica med cesto in pločnikom ob glavni cesti med strunjanskim zdraviliščem in solinami, c. 3 m n. m. Leg. & det. T. Bačič & B. Frajman, 29.05.2010 (LJU).

0448/2 Slovenija: Primorska, Istra, Koper, Škofije, Srmin, cesta na Srmin, prisojni travnik. Leg. & det. Monika Štimac (študentski herbarij), 18.4.2009 (LJU).

Med terenskimi vajami v Slovenski Istri sva naletela na kaduljo, že na pogled precej drugačno od običajne, pogoste travniške kadulje. Pomislila sva na pritajeno kaduljo, ki sva jo leto pred tem revidirala pri pregledovanju študentskih herbarijev.

Med kaduljami je pritajeni kadulji najbolj podobna travniška kadulja (*S. pratensis*), vendar naj bi se od travniške razlikovala po tem, da so pritlični listi pernato krpati, čaša krajša, dolga le 6-8 mm, venec komajda presega čašo, dolg 7-10 mm, bledovijoličast, z

razmeroma ravnim, le pri vrhu ukrivljenim hrbtom zgornje ustne (JOGAN 2007). V nekaterih drugih florah (npr. HEGI 1927, PIGNATTI 1982) je navedeno, da je barva venca pritajene kadulje zelo raznolika, vijolična, redkeje azurnomodra, rožnata ali svetla, in da je venec redko dolg tudi do 15 mm. Uspevala naj bi na suhih kamnitih pobočjih v submediteranskem fitogeografskem območju, vendar naj bi bila pri nas domnevno izumrla (JOGAN 2007), čeprav je v obeh slovenskih rdečih seznamih (ANON. 2002, WRABER & SKOBERNE 1989) uvrščena med nezadostno znane vrste (K).

Pregled znanih nahajališč in revizija herbarijskega materiala v LJU nam hitro razjasni, zakaj je tako. Glede na zemljevid razširjenosti v Gradivu za Atlas flore Slovenije (JOGAN & al. 2001) je vrsta znana le iz dveh kvadrantov. Navedba za kvadrant 0447/4 se nanaša na zelo star podatek Biasoletta za Izolo (v MARCHESETTI 1896-97). Navedba za kvadrant 0548/1 se nanaša na podatek M. in T. Wraberja, ki sta pritajeno kaduljo nabirala 9.5.1968. Najdba ni podkrepjena s herbarijskim materialom v LJU, podatek pa je vnešen v podatkovno zbirko Flora Slovenije na Centru za kartografijo favne in flore (CKFF). KALIGARIČ (1990) meni, da je vrsta v Sloveniji verjetno izumrla.

V herbariju LJU razen zgoraj navedenih nabirkov ni slovenskega materiala. Na voljo pa je nekaj deset pol iz tujine, katerih ogled pokaže, da je vrsta precej variabilna, na kar nakazujejo tudi številni opisani infraspecifični taksoni (HEGI 1927). Kljub temu pa je tako določenim rastlinam skupna bolj ali manj izrazita krpatost listov in majhnost cvetov (pod 1 cm).

Pritajena kadulja je mediteransko-atlantska vrsta (POLDINI 1991) in v Avstriji ne uspeva, razširjena pa je skoraj po vsej Italiji (PIGNATTI 1982), v sosednji Furlaniji-Juljski krajini le v Trstu in bližnji okolici (POLDINI 2002, MARTINI 2009). Vrsto navaja tudi NIKOLIČ (2000) za Hrvaško, označena je kot polimorfen takson. Že v južni Istri (v okolici Vodnjana) je vrsta zelo pogosta (POSPICHAL 1898). Navedeno kaže, da je pojavljanje v Sloveniji (in v okolici Trsta) na skrajnem SV lokalnem obrobju areala, vezano zlasti na ruderalna rastišča, kar je značilno tudi za nekatere druge mediteranske vrste, ki se pojavijo pri nas. Glede na sporadičnost njenih najdb je možno, da se v Slovenski Istri le občasno in prehodno pojavlja, zato predlagava, da se jo izključi iz Rdečega seznama slovenske flore.

Literatura

- ANON., 2002: Pravilnik o uvrstitvi ogroženih rastlinskih in živalskih vrst v rdeči seznam. Ur.l. RS 12(82): 8994-8975.
- HEGI, G., 1927: Illustrierte Flora von Mittel-Europa 5(4). A. Pichler's Witwe & Sohn, Wien. pp. 2495-2496.
- JOGAN, N. (ed.), T. BAČIČ, B. FRAJMAN, I. LESKOVAR, D. NAGLIČ, A. PODOBNIK, B. ROZMAN, S. STRGULC KRAJŠEK & B. TRČAK, 2001: Gradivo za Atlas flore Slovenije. Center za kartografijo favne in flore, Miklavž na Dravskem polju. 443 pp.
- JOGAN, N., 2007: *Salvia*. In: Martinčič A., T. Wraber, N. Jogan, A. Podobnik, B. Turk, B. Vreš, V. Ravnik, B. Frajman, S. Strgulc Krajšek, B. Trčak, T. Bačič, M. A. Fischer, K. Eler & B. Surina: Mala flora Slovenije: ključ za določanje praprotnic in semenk. Tehniška založba Slovenije, Ljubljana. pp. 618–620.
- KALIGARIČ, M., 1990: Botanična podlaga za naravovarstveno vrednotenje Slovenske Istre. Varstvo narave 16: 17-44.
- MARTINI, F., 2009: Flora vascolare spontanea di Trieste. Lint Editoriale, Trieste. 338 pp.

- NIKOLIĆ, T. (ur.), 2000: Flora Croatica: Index florae Croaticae, Pars 3. Natura Croatica 9, Suppl. 1.: 1-324.
- PIGNATTI, S., 1982: Flora d'Italia, vol. 2. Edagricole, Bologna. P. 506.
- POLDINI, L., 1991: Atlante corologico delle piante vascolari nel Friuli Venezia Giulia. Università degli Studi di Trieste, Dipartimento di Biologia. Udine. 899 pp.
- POLDINI, L., 2002: Nuovo Atlante corologico delle piante vascolari nel Friuli Venezia Giulia. Università degli Studi di Trieste, Dipartimento di Biologia. Udine. 529 pp.
- POSPICHAL, E., 1898: Flora des Oesterreichischen Küstenlandes 2. Franz Deuticke, Leipzig & Wien. 946 pp.
- WRABER, T. & P. SKOBERNE, 1989: Rdeči seznam ogroženih praprotnic in semenk SR Slovenije. Varstvo Narave 14-15: 1-429.

TINKA BAČIČ & BOŽO FRAJMAN

Carex bicolor All.

Prvo zanesljivo nahajališče dvobarvnega šaša v Julijskih Alpah ob izviru pod Vršacem nad Zadnjico

The first reliable observation of *Carex bicolor* in the Julian Alps (Julijske Alpe) at the spring under the peak Vršac nad Zadnjico

9648/3 Slovenija: Julijske Alpe, dolina Triglavskih jezer, 10 m južno od Jezera pod Vršacem, ob izviru pod Vršacem, okoli 2000 m n. m. [46°21'32.82" 13°47'48.16«] Leg. & det. Š. Novak, 6. 8. 2010. Conf. B. Frajman. & P. Schönswetter. (LJU)

Dvobarvni šaš je arktično alpinska vrsta, ki uspeva na vlažnih tratah in ob izviroh v alpskem pasu (FISCHER & al. 2008). Razširjen je cirkumpolarno (AIKEN & al. 1999) in v Alpah (AESCHIMANN & al. 2004). V sosednji Avstriji se pojavlja raztreseno v zveznih deželah Koroška, Salzburg in na Tirolskem, zlasti v Centralnih Alpah (SUESSENGUTH 1939). Uvrščen je med potencialno ogrožene vrste (FISCHER & al. 2008).

Njegovo uspevanju v Sloveniji v Julijskih Alpah naj bi bilo dvomljivo, saj ni nobenih zanesljivih podatkov o uspevanju pri nas (MARTINČIČ 2007: 818). Prvi je dvobarvni šaš za floro Slovenije (takratne Kranjske) navedel FRITSCH (1897: 88), nato pa povzel HEGI (1908: 84) in kasneje SUESSENGUTH (1939: 109). Točni podatki za upoštevanje te vrste v omenjenih virih niso znani. V 3. izdaji Fritscheve Excursionsflora (FRITSCH 1922: 719), zapisa za Kranjsko ni več!

MAYER (1952: 346) piše, da se dvobarvni šaš „zelo redko in posamič“ pojavlja v Julijskih Alpah; iz njegovih zapiskov za pripravo Seznama praprotnic in cvetnic slovenskega ozemlja (na Oddelku za biologijo Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani) je razvidno, da podatek temelji na Paulinovem pripisu „Mangart“ v nekem izvodu Fritschevega določevalnega ključa „Excursionsflora“. WRABER (1983: 7-8) je predvideval, da je najverjetneje šlo za pomoto pri prepisu podatkov iz 1. izdaje Fritschevega določevalnega ključa, kjer je Paulin pripis „Mangart Freyer“ zapisal pri vrsti *Carex irrigua* (Wahlenb.) Sm. ex Hoppe [= *C. magellanica*